

ПРОГРАМИ НА НАЦИОНАЛНИЯ ФОНД „КУЛТУРА“
ЗА ПОДКРЕПА НА ЧАСТНИ ПРОФЕСИОНАЛНИ БЪЛГАРСКИ ОРГАНИЗАЦИИ С АКТИВНА
ДЕЙНОСТ В СФЕРАТА НА КУЛТУРАТА

МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ

ЗА КОМИСИИТЕ ПРИ РАЗГЛЕЖДАНЕТО НА ПРОЕКТИТЕ ПО ПРОГРАМИТЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ
ФОНД „КУЛТУРА“

Методическите указания уреждат работата по разглеждането на проектите, постъпили по програмите за безвъзмедна финансова помощ през 2023 г.

Указанията са съобразени с нормативната уредба, по която работи Националният фонд „Култура“ (Закон за закрила и развитие на културата, Наредба № Н-5 от 27 юни 2007 г., Правила за организацията на работата на Управителния съвет на Националния фонд „Култура“), както и условията на конкурсните програми.

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПРОГРАМИТЕ:

През 2023 г. Националният фонд „Култура“ разпределя средства по 8 регулярни програми:

- Създаване (разделено на Устойчиви организации и фестивали и Нови организации)
- Мобилност и развитие (разделено за проекти в страната и чужбина)
- Дебюти
- Критика
- Разпространение
- Социално ангажирани изкуства
- Преводи

▪ Любителско изкуство

През 2023 г. Националният фонд „Култура“ припознава нуждата от разделяне на регулярните програми по изкуства (сценични изкуства (театър, танц, цирк, перформативни изкуства), музика, визуални изкуства, литература и екранни изкуства).

На базата на проведените през последните три години регулярни и извънредни сесии на Фонда с фокус върху подкрепата и възстановяването на дейността на физическите и юридическите лица в сектор „Култура“, в своята Индикативна програма Националният фонд „Култура“ акцентира върху следните направления:

- Създаване и разпространение на висококачествен професионален културен продукт;
- Децентрализация на българската култура и изкуство;
- Подкрепа на дебютанти и подпомагане на развитието в страната и чужбина на българските творци.

Финансовата подкрепа през 2023 г. предлага промяна в подхода към разпределянето на публичните средства за култура и изкуство с ясна стратегия за периода 2023 – 2025 г. като синхронизиран процес с наднационално значение за развитието на българската култура едновременно на местно, регионално, национално и международно ниво чрез отграничаване на специфичните типове бенефициенти по направления и хоризонтални оси на целенасочена, ефективна и ефикасна подкрепа.

Всяка програма има максимален размер на финансиране, определен според целите, дейностите и фокуса. При кандидастване до определена в условията на програмите сума НФК може да осигури 100% от бюджета на проекта. В останалите случаи НФК поема 80% от разходите по реализирането на проектните предложения. За останалите 20% от стойността на целите проекти следва кандидатът да осигури доказателства за налични собствени средства или такива, осигурени от друг източник.

2. КОМИСИИ

Кандидатурите, подадени в Конкурсите програми на Националния фонд „Култура“, се разглеждат и оценяват по реда на *Наредба № Н-5 от 27 юни 2007 г. за условията и реда за провеждане на конкурси за предоставяне на средства от Национален фонд „Култура“*, издадена от министъра на културата и утвърдените *Правила за организацията на работата на Националния фонд „Култура“ по обявяване на конкурси за предоставяне на средствата по фонда, провеждането им, сключването на договори за финансово подпомагане на проекти в областта на културата и тяхното отчитане*.

Процедурите за предоставяне на безвъзмездно финансиране са инструмент за реализиране на публичните политики в сферата на културата. В горния контекст предназначението на критериите за оценка на проекти е да бъдат подбрани такива проекти и кандидати, които осигуряват най-ефективното (резултатно) и ефикасно (средства/резултат) реализиране на съответната публична политика.

Всяка конкурсна програма се оценява от Техническа комисия от поне 3-ма експерти

(вкл. финансист и юрист) и от Експертна комисия от експерти (утвърдени имена от областите (сценични изкуства (театър, танц, цирк, перформативни изкуства), музика, визуални изкуства, литература и екранни изкуства). Експертите от отделните области оценяват само проекти в съответната област.

Преди да пристъпят към оценяване на проектите, членовете на техническите и експертните комисии задължително преминават през обучение, което има за цел да ги запознае с:

- начина на работа в електронната система на Националния фонд „Култура“;
- условията и прилежащите документи по съответната програма;
- критериите за оценка по съответната програма;
- организационния процес по оценяването на проектните предложения и етапите на оценяване;
- нормативната рамка, по която да се ръководят в процеса на оценяване.

Критериите за оценяване на проектите се обособяват в групи, които съответстват на последователните принципни етапи на оценяване:

1. критерии за техническа допустимост (на кандидати, дейности и разходи);
2. експертна оценка (критерии за оценка „по същество“).

ТЕХНИЧЕСКА КОМИСИЯ

Техническата комисия извършва оценка за допустимост на подадените проектни предложения и съответствието им с изискванията:

- отговарят ли кандидатите на изискванията на чл. 5, ал. 1 и налице ли са отрицателните предпоставки на чл. 5, ал. 2 от Наредба № Н-5 от 27 юни 2007 г. за условията и реда за провеждане на конкурси за предоставяне на средства от Национален фонд „Култура“;
- съответстват ли проектите на задължителните изисквания на съответната програма, представени ли са всички документи, съгласно конкурсните условия, и съответстват ли представените документи на задължителните образци, включително на декларациите за наличие или липса на обстоятелства, съгласно условията на конкурса; проверката не обхваща документи, представени по преценка на кандидата, с оглед препоръчително или примерно посочени в условията на програмата критерии;
- отговаря ли представеният бюджет на задължителните изисквания и в съответствие ли е с конкурсните условия;
- налице ли са недопустими или необосновани разходи в бюджета на съответния проект.

По време на работата си комисията спазва следния ред и организация:

- проверката за допустимост за всеки проект се документира чрез попълване на електронна таблица. В таблицата се посочват мотиви, в случаите на недопустимост, включително недопустимите и необосновани разходи за всеки отделен проект;
- когато при извършване на проверката се констатира липса на документ, кандидатът се уведомява чрез електронната поща, посочена в профила му, за представяне на липсващия документ в 3-дневен срок от получаване на уведомлението. Документи, свързани с обосноваване на разходи по проекта, не се изискват допълнително, а представените такива не се разглеждат. Комисията разглежда всички предоставени допълнително документи за административно съответствие;
- при извършване на проверка на бюджета на проекта се осъществява преценка за допустимост на проекта в зависимост от установеното несъответствие с обявените изисквания за бюджета и/или се описват недопустими или необосновани разходи в бюджета на съответния проект;
- след приключване на проверката за допустимост техническата комисия изготвя протокол за дейността си, придружен от електронна таблица – неразделна част от протокола, в която се посочват допуснатите до разглеждане проекти, недопуснатите проекти, както и мотивите за недопустимостта, размерът на заявения бюджет от всеки от кандидатите и размерът на установените от комисията недопустими разходи в бюджета на съответния проект.

ЕКСПЕРТНА КОМИСИЯ

Експертите следва да бъдат доказани професионални творци и експерти в съответното културно направление, в което се провежда конкурсът. Ако конкурсът обхваща повече направления, в експертната комисия следва да бъдат включени поне по един член от всяко.

Експертите трябва да притежават високо ниво на компютърни умения с оглед дистанционната работа на експертните комисии и техническата обезпеченост на процеса на оценка и докладване на резултатите от работата на комисииите.

Не се номинират за участие експерти, които в предишната си работа с НФК са проявили недоброръководност или не са изпълнили в пълнота и в срок задълженията си.

Отношенията с тях се уреждат с договор, който поражда действието си от момента на сключването му и подлежи на изпълнение в срок до приемане на резултатите по съответната конкурсна програма от Управителния съвет на Националния фонд „Култура“.

С цел обективност на оценката и предотвратяване на натиск върху работата на комисииите техният поименен състав не се предоставя на кандидатите по програмата. Ежегодно, в Годишния отчет за работата на Националния фонд „Култура“ на електронната страница на институцията се публикуват имената на всички експерти, участвали в комисии по оценка на проектите за финансово подпомагане от Фонда, без посочване на конкретната програма или

проектите, по които са работили.

Всеки член на Експертна комисия следва да:

- посвети своите експертни знания и енергия за добросъвестното и професионално изпълнение на всички свои задължения;
- се явява на заседания, уговорени с Администрацията на Фонда и останалите членове на експертната комисия за изпълнение на предмета на настоящия договор;
- проявява колегиалност и добронамереност към останалите членове на експертната комисия при осъществяване на предмета на договора;
- да разгледа и оцени съгласно задачата по договора постъпилите проекти по критериите на програмата;

Експертът следва:

- да няма търговски, финансов или друг делови интерес от осъществяването на проекти, участващи в конкурса, да не е налице конфликт на интереси и да не е свързано лице по смисъла на § 1 от Допълнителните разпоредби на Търговския закон с кандидат в конкурса;
- да не предоставя на трети лица или да разгласяват по друг начин информация за кандидатите и за разглежданите проекти, за работата и подготвяните решения на комисиите, за изразени становища и мнения на други членове на комисиите в процеса на обсъждане на проектите;
- при установяване на търговски, финансов или друг делови интерес по оценяван проект или установяване на нередности, свързани с предмета на договора с Националния фонд „Култура“, да не получава възнаграждението по договора.

Експертната комисия извършва оценка само на проектите, допуснати от техническата, и взема предвид **всички бележки на техническата комисия** относно:

- НЕДОПУСТИМИТЕ разходи и непредставени изискуеми документи;

- да извърши преценка на представените проекти, като съобрази всички нереалистични, необосновани и недопустими заложи разходи и липсата на изискуеми документи или документи, които доказват готовността на кандидата и капацитета му да осъществи проекта.

След приключване на работата на техническа комисия проектните предложения се разпределят между експертите в Експертната комисия, съобразно тяхното направление и експертност от Председателя на Експертната комисия с помощта на експерт/и на Националния фонд на „Културата, с функциите на секретар (секретари) без право на глас. По време на работата си членовете на експертната комисия следва да спазват реда и организацията за провеждането ѝ, определени с Наредба № Н-5 от 27 юни 2007 г. за условията и реда за провеждане на конкурси за предоставяне на средства от Национален фонд „Култура“ и настоящите инструкции.

Всеки член на експертна комисия извършва оценка на проектните предложения, които са му разпределени, съобразно предвидените в съответната програма критерии. Освен от оценката по критериите на програмата, при определяне на резултатите и предлаганата сума за финансиране на проектите, експертната комисия се води и от законодателството в сферата

на държавните и минималните помощи, като има предвид следното:

Експертната оценка на всеки проект се извършва от двама експерти независимо един от друг. Окончателната оценка е средноаритметична от дадените оценки на двамата оценители и се отразява в таблица.

Експертната комисия провежда заседание (присъствено или чрез технически средства), на което се осъществява обсъждане на проектните предложения в присъствието и с помощта на експерт/и на Националния фонд на „Културата“, с функциите на секретар (секретари) без право на глас. Председателят на експертната комисия предлага организацията на работа на заседанието. Решенията на експертната комисия в съответното направление се приемат с мнозинство от повече от половината от всички членове.

Председателят на комисията разпределя изготвянето на финална мотивация по всеки проект между членовете на експертната комисия, като мотивацията следва да отговаря на следните критерии:

- Изчерпателност по посочените в Условието на програмата критерии. Експертите следва да се придържат към академична отчужденост и пунктуалност (без многословност, без субективни оценки, без стилистични, граматически или пунктуационни фриволности);
- Задължително включване на информацията от бележките по бюджета на кандидата, дадени от Техническата комисия по Програмата;
- Адекватност/относимост на мотивацията към крайната оценка на проекта.

Експертната комисия съставя доклад за дейността си, като в него се включва и информацията за дейността на техническата комисия. Докладът **се подписва от председателя**. Към него се прилага електронна таблица, която съдържа:

1. предложените за финансиране проекти, подредени в последователност според дадената им оценка в низходящ ред и размера на финансирането със средства от Фонда;
2. проекти, които не са предложени за финансиране поради недостиг на средства, подредени в последователност според дадената им оценка в низходящ ред в продължение на реда по т. 1. Когато по програмата е дефинирана възможност за оценка на проекти в различни направления в изкуството - предложените за финансиране проекти се подреждат в последователност според дадената им оценка в низходящ ред и размера на финансирането със средства от Фонда по посочените направления в изкуството;
3. неодобрените за финансиране проекти;
4. мотивите за решенията на комисиите по т. 1, 2 и 3.

Докладът се предоставя на членовете на Управителния съвет по електронен път чрез администрацията на Националния фонд „Култура“.

Въз основа на тези предложения Управителният съвет утвърждава окончателно резултатите по Програмата. Тези резултати се обявяват на интернет страниците на

Министерството на културата и на Националния фонд „Култура“ и включват списък в низходящ ред съгласно точките от оценката с името на кандидата, името на проекта, резюмето на кандидатурата, предоставено от кандидата без редакция, обща сума на проекта, исканото финансиране от Националния фонд „Култура“, отпуснатата сума на одобрените проекти и становище на Експертната комисия без редакция за всички допуснати проекти или становище на Техническата комисия за всички недопуснати проекти. Когато по програмата е дефинирана възможност за оценка на проекти в различни направления в изкуството - предложените за финансиране проекти се подреждат в последователност според дадената им оценка в низходящ ред и размера на финансирането със средства от Фонда по посочените направления в изкуството, разписани в Условията на програмата като модули.

3. ПОДРОБНИ КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕТО НА ПОСТЪПИЛИТЕ КАНДИДАТУРИ

Предназначението на критериите за оценка на проекти е да бъдат подбрани такива проекти и кандидати, които осигуряват най-ефективното (резултатно) и ефикасно (средства/резултат) реализиране на съответната публична политика. При оценяване на проектите, освен посочените в чл. 8 на НАРЕДБА № Н-5 от 27 юни 2007 г., имайте предвид следните допълнителни критерии:

ТЕХНИЧЕСКИ КРИТЕРИИ (ТЕХНИЧЕСКА КОМИСИЯ)

Тези критерии се отнасят до съответствието на подадения проект с формалните изисквания.

Минималното съдържание на проверката за допустимост включва следните критерии:

- 1. Допустимост на кандидата** – отговаря ли кандидатът на изискванията на чл. 5, ал. 1 и налице ли са отрицателните предпоставки на чл. 5, ал. 2 от НАРЕДБА № Н-5 ОТ 27 ЮНИ 2007 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА КОНКУРСИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СРЕДСТВА ОТ НАЦИОНАЛНИЯ ФОНД „КУЛТУРА“.

Тук се включват обстоятелства, отнасящи се до личното състояние на кандидатите, които водят до изключване (недопускане) на кандидатите до безвъзмездно финансиране. Тези обстоятелства са описани в декларация по образец, която се подава при кандидатстване.

- 2. Изрядност на подадената кандидатура** - съответстват ли проектите на задължителните изисквания на съответната програма, представени ли са всички документи съгласно конкурсните условия и съответстват ли представените документи на задължителните образци, включително на декларациите за наличие или липса на обстоятелства, съгласно условията на конкурса. Проверката не обхваща документи, представени по преценка на

кандидата, с оглед препоръчително или примерно посочени в условията на програмата критерии;

Функцията на тези критерии е финансирането да бъде насочено към такива категории кандидати, които поради своите специфични качества могат в най-пълна степен да гарантират не само постигането търсените резултати, но и тяхната устойчивост във времето.

- 3. Финансова допустимост на исканата сума** - отговаря ли представеният бюджет на задължителните изисквания и в съответствие ли е с конкурсните условия; налице ли са недопустими или необосновани разходи в бюджета на съответния проект.

Тези критерии се отнасят до разходите, които е допустимо да бъдат извършени за изпълнението на допустимите дейности и за които ще бъде предоставено безвъзмездно финансиране. Проверява се дали разходите попадат във включените в условията за кандидатстване, дали са необходими за изпълнението на проекта и да отговарят на принципите за добро финансово управление – икономичност, ефикасност и ефективност на вложените средства. Също така се проверява дали разходите не надхвърлят праговете за съответната категория, определени в условията за кандидатстване (ако е приложимо).

- не са допустими дейности /разходни пера/ по проекти, подпомогнати по схема за държавна помощ ОРГО, дори частично; Такива са например разходите по проекти, подпомогнати по схеми по Закона за филмовата индустрия. Съгласно режима на помощта подпомагането за едни и същи изцяло или частично припокриващи се допустими разходи изисква преценка на размера на помощта на другата донорска организация, каквато експертната комисия не може да извърши;
- съгласно режима на минималните държавни помощи максималният размер на средства, отпускани на едно и също предприятие, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро за период от три бюджетни години (текущата бюджетна година плюс две предходни).

****В първи кръг на програма „Дебюти“ не се изискват и проверяват обосноваващи разхода документи.***

Проектите, които отговарят на всички изисквания за допустимост, преминават в следващата фаза, а именно експертна оценка на художественото качество.

Съответствието с техническите изисквания и условия на съответната Програма се отбелязва с „да/не“

КРИТЕРИИ ПО СЪДЪРЖАНИЕТО НА ПРОЕКТИТЕ (ЕКСПЕРТНА КОМИСИЯ)

Въз основа нормативно определени критерии и условията на програмата са разработени критерии за оценка. По тях са определени максимален брой точки, които може да се поставят при пълното съответствие на кандидатурата със съответния критерий. По всяка от програмите е определен минимален брой точки, под който проектите не се финансират дори при наличие на финансов ресурс. Също така критериите по всяка програма са конкретизирани на база цели, фокус и дейности.

Критерии за експертна оценка са групирани в следните четири основни групи:

1. Оценка на профила и дейността на културната организация/артист

Този тип критерии за оценка се основават на оценка на административния и оперативен капацитет на кандидата (опит в сходни дейности и екип с опит в такива дейности индикира по-голяма вероятност за успешно изпълнение на проекта и реализиране на поставените цели), както и дейностите, представящи организацията към момента на кандидатване.

2. Оценка на проектната идея

Тази група критерии са насочени към обосноваване и съответствие на проектните дейности, които проектът адресира, и целите, които преследва, съответствие между дейностите, параметри на очакваните ефекти (резултати) от изпълнението на проекта и ниво на проектна готовност.

При оценката експертът се съобразява дали събитието/дейностите по проектите да не са започнали преди сключване на договора с оглед изискването за постигане на стимулиращ ефект от публичното подпомагане - положителна промяна в поведението и дейността на получателя на помощта, така че той да осъществи съответната дейност, която не би предприел без помощ или би я предприел, но в ограничен обем и по различен начин.

3. Оценка на потенциала и устойчивостта на проектното предложение

Критериите от тази група измерват възможностите за дълготрайно развитие и въздействието на резултатите на проектното предложение.

4. Оценка на финансовата рамка

Тук се включват критерии за това доколко реалистичен е бюджетът на проекта. Оценява се реалистичността на посочените разходи, необходимост и обосноваване на предвидените

разходи, според целите на програмата, и коректно и точно формулиран бюджет без технически грешки и неточности в съответствие с изискванията на програмата. Критериите от тази група следва да мотивират кандидатите за прецизна подготовка при съставяне на бюджета на проекта, което, от една страна, да гарантира неговата реалистичност, а от друга страна, да спести допълнителен труд по коригиране на бюджета на етапа на оценяване, при констатиране на грешка или неточност.

Функцията на тези критерии, наричани още „критерии за експертна оценка“, е да обезпечат подбирането на най-качествените проекти за финансиране, т.е. тези, които най-ефективно и ефикасно ще допринесат за реализирането на целта на съответната публична политика.